

УДК 378.016:[80+33+002.1]

РОЛЬ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ФОРМУВАННІ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА

Марія Якубовська¹, Вікторія Будзінська²*Українська академія друкарства (м. Львів)¹,**Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (м. Львів)²***Анотація:**

У статті розглянуто впровадження сучасних педагогічних технологій, зумовлене тим, що сучасна парадигма професійної освіти потребує свого вдосконалення. У дослідженні запропоновано інноваційні шляхи розв'язання проблеми нинішньої професійної освіти: становлення культурологічної компетентності майбутнього професіонала-фахівця засобами сучасної літератури. порушено проблему науково-теоретичних аспектів алгоритму інноваційних змін у системі вищої школи, в основі яких – відповідь сучасної педагогічної науки викликам новітньої доби, коли педагогіка, виконуючи свої історичні завдання, створює передумови для утвердження якісних інноваційних процесів педагогічної взаємодії та формування комунікативної компетентності сучасного студента, що становить підґрунтя інформаційної гуманітарної безпеки нашого суспільства, яка є складником гуманітарної безпеки загалом. Проаналізовано закорінені у внутрішню сутність сенсорний, культуротворчий, когнітивний і формотворчий потенціал художнього слова, яке функціонує в художньому тексті й не просто передає ту чи ту інформацію, а найменші тони й напівтони, відчуття та співпереживання. З'ясовано, що світ мови через сприйняття художнього тексту дає змогу людині реалізувати внутрішньоемоційну потребу в гармонійній цілісності навколишнього, а отже, цілісність художнього тексту є захисною оболонкою для психоемоційного сприйняття людиною світу. Акцентовано на створенні системи формування культурологічної компетентності вихованців засобами художнього слова. Досліджено алгоритм вироблення потреби в самоосвіті, у духовній самостійності, критичній спрямованості мислення, у засвоєнні знань і людської культури засобами культурологічного впливу. Доведено, що педагогіка здатна створити передумови для утвердження якісних інноваційних процесів педагогічної взаємодії людини та соціуму на основі використання художніх текстів.

Ключові слова:

мовна компетентність; мовленнєва компетентність; мовленнєва діяльність; мовленнєві навички та уміння.

Аннотация:

Якубовская Мария, Будзинская Виктория. Роль художественной литературы в формировании речевой деятельности современного студента. В статье рассматривается внедрение современных педагогических технологий, которое определяется тем, что современная парадигма профессионального образования требует своего совершенствования. В исследовании предложены инновационные пути решения проблемы нынешнего профессионального образования: становление культурологической компетентности будущего специалиста средствами современной литературы. Рассмотрены проблемы научно-теоретических аспектов алгоритма инновационных изменений в системе высшей школы, в основе которых – ответ современной педагогической науки вызовам новой эпохи, когда педагогика, выполняя свои исторические задачи, создает предпосылки для утверждения качественных инновационных процессов педагогического взаимодействия и формирования коммуникативной компетентности современного студента, что является основой информационной гуманитарной безопасности общества. Проанализирован укорененный во внутреннюю сущность смыслообразующий, культуротворческий, когнитивный и формотворческий потенциал художественного слова, которое функционирует в художественном тексте и не просто передает ту или иную информацию, а маленькие тона и полутона, ощущения и сопереживания. Определено, что мир языка через восприятие художественного текста позволяет человеку реализовать внутреннеэмоциональную потребность в гармоничной целостности окружающего. Именно поэтому целостность художественного текста является защитной оболочкой для психоэмоционального восприятия человеком мира. Акцентируется на создании системы формирования культурологической компетентности воспитанников средствами художественного слова. Исследуется алгоритм выработки потребности в самообразовании, в духовной самостоятельности, критической направленности мышления, в усвоении знаний и человеческой культуры средствами культурологического воздействия. Доказано, что педагогика способна создать предпосылки для утверждения качественных инновационных процессов педагогического взаимодействия человека и социума на основе использования художественных текстов.

Ключевые слова:

языковая компетентность; речевая компетентность; речевая деятельность; речевые навыки и умения.

Resume:

Yakubovska Maria, Budzinska Viktoriya. The Role of Fiction in the Formation of the Speech Competence of the Modern Student

The article deals with the introduction of modern pedagogical technologies determined by the fact that the modern paradigm of vocational education needs to be improved. The research offers innovative ways to solve the problem of current professional education: becoming a cultural competence of the future professional by means of modern literature. The issues of scientific and theoretical aspects of the algorithm of innovative changes in the higher education system are considered. this is the basis of the information humanitarian security of our society, which is a component of the humanitarian security of society. It analyzes the sensory, cultural, cognitive and formative potential of the artistic word, which functions in the artistic text, rooted in the inner essence, not just providing one or the other information, but the smallest tones and semitones, feelings and empathy. The world of language through the perception of artistic text allows to realize the intrinsic emotional need for the harmonious integrity of others. Only the integrity of the artistic text is a protective cover for the psycho-emotional perception of the man of the world. Also relevant is the study of the interrelation of the system of forming the cultural competence of the pupils by means of artistic words. The algorithm of developing the need for self-education, spiritual independence, critical thinking, productivity in the assimilation of knowledge and human culture by means of cultural influence is investigated. Pedagogy, while performing its historical tasks, creates the preconditions for the approval of high-quality innovative processes of pedagogical interaction between man and society on the basis of the use of artistic texts.

Key words:

language competence, speech competence, speech activity, speech skills.

Постановка проблеми. Світова цивілізація перебуває на етапі кардинальних змін у системі побудови громадянського суспільства, що

неможливо реалізувати без модернізації системи освіти. Інноваційні процеси в підготовці сучасного фахівця-професіонала передбачають

суттєві зміни стратегії такої підготовки для підвищення її якості.

Численні дослідження, присвячені проблемам професійно-педагогічної підготовки сучасного професіонала-фахівця тотожні процесу засвоєння студентом технічного навчального закладу наукових і методичних знань. Обґрунтовуючи основні змістові компоненти професійної підготовки сучасної технічної професійної освіти – методологічний, науково-теоретичний, соціально-психологічний, предметно-методичний – неодмінно слід урахувати й аксіологічний – основу формування сучасного філософсько-культурологічного світогляду студента технічного університету. Саме тому дослідження присвячено з'ясуванню ролі художньої літератури у формуванні мовленнєвої компетенції студентів, а також вивченню складних психолінгвістичних процесів, на основі яких відбувається своєрідний кореляційний синергетичний колообіг: навколишній світ – людська індивідуальність – навколишній світ. Основою цього колообігу є багатофункціональна холіцистична єдність, без усвідомлення якої неможливе повнокровне функціонування гармонійного навколишнього світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагому роль у цьому процесі відіграє мовленнєва компетенція, адже мовна підготовка особистості є важливою характеристикою її розвитку, власне, через мову людина висловлює свої міркування, відстоює свою позицію, розкриває свій світогляд. Проблема мовленнєвої компетенції особистості є дуже актуальною. Її досліджують багато вчених, зокрема Ю. Бельчиков, С. Боринштейн, Н. Буланкіна, Т. Коць, Л. Луньова, Л. Масенко, Л. Мацько, В. Пасинок, Т. Потоцька, М. Сердюк, Л. Ставицька та ін.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягає в науково-методичному обґрунтуванні змісту мовленнєвої компетенції та мовленнєвої діяльності майбутнього професіонала-фахівця, а також в аналізі та інтерпретації загальної протидії дискурсу сучасної літератури викликам про взаємозв'язок зазначених компонентів мовленнєвої організації суб'єкта.

Виклад основного матеріалу дослідження. Схема гуманітарних дисциплін, що складається з нормативної частини, дисциплін за вибором ВНЗ та дисциплін, які викладаються майбутнім спеціалістам і магістрам, орієнтована на гуманістичні, культурологічні ідеї та ідеали, концепції соціального, політичного, правового устрою життя людини. Нова парадигма викладання культурологічних дисциплін повинна виходити з пріоритету загальнолюдських цінностей над класовими, партійними,

конфесійними, національними та іншими корпоративними інтересами.

Про явище взаємопроникнення світу людської індивідуальності та світу навколишнього соціуму писав Г. Гадамер у праці «Про вклад поезії у пошук Істини». Фундаментальна духовно-екзистенційна ситуація людини у світі, як слушно зауважував філософ, нині для нас відкривається через категоризацію та осмислення світу, його «духовне обживання».

Відомий український мовознавець кінця XIX ст. О. Потебня розглядав мову як систему формування людської думки через систему прийомів духовно-екзистенційного мислення. Така системна дія є основою формування культурологічної парадигми сучасності. Тому в літературі кінця XX – початку XXI століття спостерігаємо вихід на культурологічну арену духовно-екзистенційної діяльності мислення як визначальної дії. Предметом письменницької обсервації стають не зовнішні події, як це було раніше, а події внутрішнього світу.

Одним із джерел педагогічних інноваційних процесів сучасної професійної школи є використання досягнень сучасної літератури.

В українському письменстві новели Анни Дашак – свіжі, оригінальні, з філософсько-культурологічною візією життя і глибиною його філософського осмислення. «І в Тонкому світі йде боротьба між Силами Світла та силами п'їтьми. У вас на землі – тільки відлуння того, що відбувається у нас. Та п'їтьма приречена, бо на Тонких планах Сили Світла уже перемогли ...». Отже, боротьба Світла і темряви. Письменниця веде читача лабіринтами людського буття, показує дорогу, яка веде до Храму духовності. Її твори мають величезне виховне значення. Педагог і письменниця Анна Дашак вчить добра, чесності й безкорисливості, бо тільки самовдосконалення людини, за її гарячим переконанням, здатне врятувати світ. «Бо плата за гріх – смерть, а дар ласки Божої – вічне життя в Христі Ісусі, Господі нашім» (Біблія. Римлян. 6:23).

У творчості Анни Дашак розвинуто жанр філософсько-містичної новели, який, на нашу думку, якнайбільше дає змогу розкрити гносеологічні закони розвитку суспільства й людської індивідуальності. В українській літературі цей жанровий різновид представлений окремими творами М. Яцкова, Б. Лепкого. Елементи містичності є й у повісті Михайла Коцюбинського «Тіні забутих предків». Спорідненість душ головних героїв – Марічки та Іванка носить глибинний характер, виходить за межі допустимості. Тут розриваються площини реального й умовного світів: світ

нашого земного буття є лише тимчасовим пристанищем.

Важливим для становлення особистості, на думку прихильників культурологічного спрямування в сучасній професійній освіті, є також формування пізнавально-ціннісних орієнтацій, які дають змогу вільного морального вибору за умов справедливого ставлення до інших. Такий підхід не може бути реалізований у процесі навчання та виховання без гармонійного поєднання внутрішніх механізмів особистості та впливів соціального середовища, у якому ця особистість розвивається.

Новели Анни Дашак вирізняються стрункою композицією. Усі вони підпорядковані одній меті – вихованню духовного культурологічного потенціалу людини. Композиційним обрамленням є новели «Неопротестована вина» та «Запізніла сповідь» [6]. Це ніби продовження однієї й тієї самої розмови, ситуації. У цих двох новелах – зустріч двох людей (чоловіка і жінки), їх гаряче, невимовне бажання бути разом – і сумний фінал розлуки, який не дає можливості вгамувати найглибші почуття. Закохані в розлуці. Їх нічого не зв'язує, крім палкого почуття, котре випало душу, наповнило особливим смислом кожен прожитий день. «Вони жили єдиним серцем, що творило незбагненну містерію кохання». Таке кохання принесено з іншого світу – у попередньому житті вони вже зустрічалися й дуже кохали одне одного, але не могли бути разом, оскільки жінка була заміжня. І ось доля знову їх звела, поставила перед рядом випробувань.

Чоловік не витримував випробування: найвище у світі почуття – кохання – він проміняв на тиху розміреність буднів. Він залишив свою кохану посеред людського глуму й осуду. Жінка зуміла вистояти, надлюдськими зусиллями волі викристалізувала досконалу душу, перейшла через вогонь осудів та обмов. Класична ситуація. Досить пригадати аналогічну ситуацію в «Лісовій пісні» Лесі Українки, де Лукаш не «може своїм життям до себе дорівнятись». Або ж у «Марусі Чурай», де «життя – така велика ковзаниця, кому дано, не падавши, пройти ...».

Кохання, ставши мірилом формування архетипу саморозвитку творчого внутрішнього потенціалу особистості, наштовхується на різні перешкоди. І, не маючи можливості «дотягнути» свого героя до вершини, стає причиною трагедії для обох закоханих. У вищих духовних світах закодовано кожному нашу зустріч: ми зустрічаємося з тими, з ким не розв'язали проблем у попередньому житті... І так триватиме доти, доки ми не зуміємо дійти гармонії.

Напевно, кожному з нас доводилося відчувати особливу дивовижну приязнь до одних людей і навіть певну ворожість (нічим не пояснену) до інших. Чому дехто ненавидить тебе без жодних для того підстав? Розгадка проста: ми розв'язуємо проблеми минулого життя. І приходимо в цей світ для того, аби зрости, зміцнити духовно. Усе, що ми беремо з собою в потойбіччя, це лише Світло Своєї Душі – ось і весь набуток нашого земного життя. Тепер стає зрозумілою релігійна заповідь: «Любіть ворогів своїх, моліться за них ...», адже кожен ворог – це продовження кармічних зв'язків минулого. Доки ми не помиримося з ним, доти не перерветься ланцюг зла. Доля буде зводити нас знову і знову – на іншому логічному витку. Нерозв'язані проблеми тягтяться величезною карою через усі світи, мучитимуть нас. Нівечитимуть наші душі. Врешті, негативна енергія має здатність повертатися до нас самих.

Герої новел «Неопротестована вина» і «Запізніла сповідь» роблять спробу порозумітися. Не можна назад повернути прожитого життя, але можна сказати «прости», можна відстраждати й чесно спокутувати свою провину перед коханою, бодай, у своїх думках. І це все – шлях до очищення. Можна хоча б подумки припасти до її руки – і це вже початок спокути. Зражене кохання – найбільша у світі зрада. Найсвітліше почуття, яке підносить нас на найвищі вершини, здатне робити дива з нашою душею, з нашими відчуттями й баченням світу. Так, наприклад, Марта, героїня новели «Неопротестована вина» говорить до свого коханого: «Карма звела нас і мудро розвела, бо я, очевидно, змушена була пройти страдницьким шляхом, в кінці якого для мене засвітилося духовне Світло. Я вдячна Кармі, бо цей шлях очистив мою душу і привів до усвідомлення вищих духовних Істин» [4, с. 18].

Матеріалізацію слова яскраво показано в драмі-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня», коли злидні не мають права переступити поріг оселі, доки не прозвучало прокляття-заклинання невістки Килини: «Бодай на вас напали злидні ...». І ті, що ходили навкруг хати, не сміючи переступити поріг, сміливо залазять у вікна, двері... Бо, як говорив дядько Лев, «треба тільки Слово знати, що й озвірілих в люди повертає ...».

«Коли б люди захотіли усвідомити, що випущене слово – це гострий меч, яким можна поранити на великій відстані, то були б обачнішими з цією доступною зброєю. Слово – це вібрація, якому передують думка – вогонь. Насичена вогняною енергією думка не зникає в просторі просто так... Вона стає думкоформою, сутністю і має самостійне життя

у просторі. Думки, оформлені в словах, за космічними законами співзвучності, притягають із простору подібні ж думки і акумулюються в потужну енергетичну силу. Уявіть собі, яка це небезпечна, руйнівна сила, якщо це думки зла чи прокляття. Ця сила може поранити не тільки чийсь психіку, а й фізичне здоров'я» (новела «Зворотний удар») [4, с. 27]. Мовознавець Ольга Федик наголошує: «Як духовний адекват світу, мова, перейшовши у розпорядження людини, стає його макрообразом. Вона набуває функцій паралельної дійсності, ідеальної моделі, яка має свої іманентні закони, свої категорії, певне іманентне відношення між одиницями різних рівнів тощо. Через мову дух животворить, щоб людина мала можливість пізнати цей світ, створити його ідеальну модель із метод розширення та розгортання своєї діяльності в ньому» [9, с. 3].

Образи жінок-пліткарок у новелі Анни Дашак «Зворотний удар» [4], які необдуманно говорять про різні сільські новини, не особливо дбаючи про об'єктивність бесіди, набувають зовсім інакшого символічного змісту. Слово – це вогняний смисл життя. Необдумане використання слова, плітки, а ще гірше – обмови створюють негативну енергію на землі. А відома дія негативної енергії – руйнується духовне здоров'я людей.

Новела «Зворотний удар» умовно поділяється на дві частини, які зовнішніми подіями практично не пов'язані. Але особливістю новел Анни Дашак є внутрішній зв'язок матеріалу. Зрештою, і об'єктом зображення виступає не стільки зовнішній вияв життя, скільки переломлення його на внутрішні візії буття. У другій частині новели йдеться про те, як за допомогою ворожби жінка позбавила життя молоденьку дівчинку, з якою хотів одружитися її син. Прокляття старої ворожки матеріалізувалося. Та невдовзі зло почало повертатися до неї з ще більшою силою: гине її син, а ще за якийсь час – онук.

Після цього уві сні до жінки навідується померла дівчинка, аби показати, як впливають негативні енергії на потойбічне життя. «Істина – це Вселенська Сила, яку людина може використати як для творіння, так і на руйнацію. Усе залежить від свідомості. Добра людина творить цією Силою красу і життя, а сповнена злоби і ненависті – потворність і смерть» (новела «Зворотний удар») [4]. Кінець новели трагічний. Ворожка гине у стані психічного зриву, тримаючи в одній руці хрест, а в іншій – причадалля для ворожіння. Картина смерті є символічною. Роздвоєння людської душі неодмінно призводить до кризи, краху. Людина не може стояти на півдорозі між злом і добром: вона зобов'язана зробити свій вибір.

Порядок розміщення новел у книзі «Божественна сила звуку» має форму градації: кожна наступна новела є доповненням або продовженням попередньої. Таке розташування дає змогу використовувати книжку як посібник з духовної гармонії буття особистості, створячи своєрідний архетип сучасної філософсько-культурологічної філософії буття.

У новелі Анни Дашак «Опальна Богоматір» з книги «Запізніла сповідь» показано духовну еволюцію людської індивідуальності. «Ти ж знаєш, що у своїй більшості люди ліниві до духовних пошуків. Звикли покладатися на чись тлумачення або сприймають голий факт, як істину, без будь-яких пояснень... Для підтвердження духовних істин потрібно спиратися на наукові дані. Коли б пастирі пояснили людям, що Христос повелівав духами природи силою психічної енергії – енергії Духа Святого, то це мало б більш сучасне підґрунтя й було б більш переконливо» (новела «Опальна Богоматір») [5, с. 35].

Новелу «Опальна Богоматір» можна розглядати як новелу-притчу з сильним дидактичним змістом. Ікона Божої Матері, скривджена священником, зникає з церкви назавжди. Мотиви гіркоти, покаяння, які звучать у новелі, створюють настрій занепокоєння. Сварки в церкві, розбрат між людьми, примітивність священників – ось печальні реалії сьогодення, які створюють ту енергію, без витіснення якої не може бути й мови про духовне очищення.

Надзвичайною вишуканістю й шляхетністю вирізняється новела «Смерть артиста» [5]. Філософія смерті, як мелодія флейти, – загадково-казкова, таємнича, ніким не пізнана до кінця. Артист повертається з грані небуття, помандрувавши між нинішнім світом і минулим, аби зіграти свою останню роль – відходу. Перед смертю до нього повертається голос, хоча кілька місяців він говорив тихенько-тихенько; пробуджується апетит, смак до життя. Він розповідає дивовижні речі: про дерев'яну вежу біля церкви Юра (вона таки там була в XVI столітті), про Тонкий Світ, де все таке чудесне. «Ми легко проносилися над прекрасними кольоровими фонтанами, що виблискували цілими каскадами бризок. Над ними стояла біла веселкова дуга. Потім опустилися на берег річки. В її прозорих рожево-фіолетових водах відбивалися величезні ворота, які стояли на протилежному березі...» [5, с. 48]. Це той світ, у який ми повертаємося, проживши своє земне життя.

«Мова виконує визначальну роль у парадигмі “людина – її життя – навколишній світ”, оскільки вона і тільки вона трансформує фізичний світ

в ідеальний, а також створює усю систему життєвих вартостей, є джерелом розвитку людського розуму та душі» [9, с. 3]. «Еволюція свідомості, розкриття в собі необмежених можливостей духу, бо дух може проявитися тільки через матерію. У якій глухий печері нашого тіла захована ця чудесна скрипка Страдіварі – дух ... Наше тіло – не ми. Ми – це безсмертний дух. Відлітає «скрипка» в надземні сфери, щоб у могутньому акорді гармонійно злитися в звучанні з вселенським оркестром» [5, с. 65].

Роздумами про життя і смерть наповнена новела Анни Дашак «Екстрасенсорні ігри» [5]. Героїня новели, молода жінка, намагається розібратися в сенсі людського буття, у закономірностях людського існування. Її духовна еволюція спрямована до Вищого Розуму. «Вона (Лариса) пролетіла якусь відстань і з острахом зупинилася. Її з усіх сторін огортали хвилі невимовної Божественної Любові, що пронизувала кожен клітиночку» (новела «Екстрасенсорні ігри») [5].

Героїнею новел Анни Дашак часто є жінка, яка, пройшовши всі земні випробування, зуміла осмислити й досягнути вищу істину буття. «Тепер вона бачила, що все – і радість, і страждання, сумніви і боріння духу, через які пролягав її життєвий шлях, мали свою мету, своє призначення. Вона з острахом подумала, що, коли б страждання, часом нестерпні, не будили її дух, то у вирі земної слави, що викликала людську заздрість, а також добробуту й достатку, які служать цвинтарем духу ...» (новела «Катарсис») [5].

«Сила жінки – у її слабкості», – твердить Анна Дашак. Жінка – Берегиня духовного вогнища світу – жива й ранима. Вона страждає й впадає у відчай, але ніколи не йде на компроміс із силами зла. «Я не витримаю людської зловтихи, глуму, пересудів. Я не зможу більше зробити і кроку по цьому знівеченому, спалюженому життю», – з боєм говорить героїня новели «Катарсис». Ставленням до жінки вимірюється

досконалість буття. Людина, яка знехтувала законами вищої духовності, приречена на довічне випробування.

Лариса з новели «Екстрасенсорні ігри» [5] проходить шлях духовної еволюції. Її сльози наприкінці твору – це сльози очищення й пізнання своєї духовної еволюції. Жінка на стелі церковного Храму побачила Космічне око, яке являлося їй у снах і зрозуміла високу істину буття – його безперервність.

Серед критеріїв результативності сучасної професійної освіти виділяють два складники: інтелектуальний і діяльнісний. Стає дедалі зрозумілішим, що не виправдана редукція змісту професійної освіти до одного лише її компонента – знань – негативно впливає на формування фахової свідомості професіонала, адже знання відіграють вельми підпорядковану роль щодо інтегрованих утворень – переконань і соціальних позицій.

Проблеми розвитку культурологічної компетентності студентів тісно пов'язані з формуванням інформаційного простору сучасності. Культурологічна парадигма сучасності формує особистість засобами мистецтва, а отже, ця особистість здатна перетворювати світ, якісно оновлюючи його.

Висновки. На прикладі творчості Анни Дашак ми розглянули, як впливають на формування фахової свідомості професіонала-фахівця сучасні культурологічні досягнення, зокрема сформований у художній літературі метафоричний архетип філософії буття як парадигма сучасної культурологічної освіти в системі педагогічної інноваційної професійної школи. Результати дослідження свідчать, що використання культурологічних надбань сучасності сприяє підвищенню рівня мовленнєвої компетенції студентів, оскільки у свідомості реципієнтів процеси концептуалізації мовленнєвої семантичної сфери за допомогою художніх текстів активно впливають на чуттєво-емоційну сферу.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Духовна особистість у контексті освітніх викликів. *Рідна школа*. 2019. № 1. С. 3–7.
2. Бордовський Г. А. Проблема мониторинга в процесі професійної підготовки спеціаліста освіти. Москва: Образование, 1996. С. 3–6.
3. Володарская И. А., Митина А. М. Проблема целей обучения в современной педагогике: учеб.-метод. пособие для студентов факультетов психологии гос. университетов. Москва: Изд-во МГУ, 1989. 72 с.
4. Дашак Анна. Божественна природа звуку. Львів, 2004. 98 с.
5. Дашак Анна. Запізнла сповідь. Львів, 2001. 112 с.
6. Дашак Анна. Зворотний удар. Львів, 2002. 128 с.
7. Дашак Анна. Пілігрими безконечності. Львів, 2000. 128 с.

References

1. Behh I.D. (2019) *Spiritual Personality in the Context of Educational Challenges* // *Native School*. - 2019, №1. - P.3–7. [in Ukrainian]
2. Bordovsky G.A. (1996) *The problem of monitoring in the process of professional training of an education specialist* // *M.: Education*, 1996. P.3–6. [in Russian]
3. Volodarskaya I.A. Mitina A.M. *The problem of teaching in the modern pedagogy*. M., 1999. P. 37. [in Russian]
4. Dashak Anna. (2004) *Divine Power of Sound*. - Lviv, 2004. - 98 p. [in Ukrainian]
5. Dashak Anna. (2001) *Late Confession*. - Lviv, 2001. - 112 p. [in Ukrainian]
6. Dashak Anna. (2002) *Backstroke*. - Lviv, 2002. - 128p. [in Ukrainian]

8. Краевский В. В. Проблемы научного обоснования обучения (Методический анализ). Москва: Педагогика, 1977. 264 с.
9. Федик Ольга. Мова як духовний адекват світу. Львів: Місіонер, 2000. 294 с.
7. Dashak Anna.(2000) *The Pilgrims of Infinity*. – Lviv, 2000 – 128p. [in Ukrainian]
8. Kraevsky V.V.(1977) *Problems of scientific substantiation of training*.– М., 1977. [in Russian]
9. Fedak Olga.(2000) *Language as the spiritual adequate of the world*. – Lviv: Missionary, 2000 – 294 p. [in Ukrainian]

Рецензент: д-р філос. наук, професор Троїцька Т.С.

Відомості про авторів:
Якубовська Марія Степанівна
mmamariat92@gmail.com
Українська академія друкарства
вул. Під Голоском, 19, м. Львів,
79000, Україна

Будзінська Вікторія Миколаївна
mmamariat92@gmail.com
Національна академія сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного
вул. Героїв Майдану, 32, м. Львів,
79000, Україна

doi: 10.33842/22195203/2019/23/47/52

*Матеріал надійшов до редакції 29. 08. 2019 р.
Прийнято до друку 12. 09. 2019 р.*

Information about the authors:
Yakubovska Maria Stepanivna
mmamariat92@gmail.com
Ukrainian Academy of Printing
vul. Pid Goloskom, 19, Lviv
79000, Ukraine

Budzinska Viktoriya Mykolaiivna
mmamariat92@gmail.com
Academy of Armed Forces of Ukraine
vul. Heroes of Maidan, 32, Lviv,
79000, Ukraine

doi: 10.33842/22195203/2019/23/47/52

*Received at the editorial office 29. 08. 2019.
Accepted for publishing 12. 09. 2019.*